

Andrzej Krzyszowski, Magdalena Jarmuła

Żółwin, st. 2, gm. Międzyrzecz, woj. gorzowskie, AZP 51-15/104

Informator Archeologiczny : badania 29, 10-11

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prace rozpoczęto od wykonania szczegółowych badań powierzchniowych obszaru ok. 30 x 30 m. W miejscach występowania wydzielonych kategorii zabytków (rdzenie, zbrojniki) wytyczono 2 wykopy o wymiarach 2 x 10 m każdy. W wykopach nie zaobserwowano obiektów archeologicznych, jedynie w południowej części wykopu II sytuację zakłócił wkop, którym poprowadzono linię elektryczną do znajdujących się w pobliżu domków letniskowych.

Wydobyto łącznie 369 artefaktów, w tym 329 krzemieni i 34 fragm. ceramiki (nowożytnej i pradziejowej — kultury pucharów lejkowatych). Inwentarz krzemienno-wiązać należy z dwiema tradycjami: komornicką i postmaglemoską, i datować na okres atlantycki. Zaobserwowano rdzenie wiórowe jednopiętowe, rdzenie luszczniowe i odłupkowe zwykłe. Na zestaw narzędzi składają się drapacze, skrobacze, zbrojniki (formy tylcowe, półtylcowe, trójkąty i trapezy). W materiale krzemienno-wiązać nie zaobserwowano elementów neolitycznych.

Ceramika kultury pucharów lejkowatych skupiała się przy południowej ścianie wykopu I (30 drobnych fragm.).

Materiały przechowywane są w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania będą kontynuowane.

Zajki, st. 1, gm. Trzciannie, woj. łomżyńskie — patrz: neolit

---

Żółwin, st. 2
gm. Międzyrzecz, woj. gorzowskie
AZP 51-15/104

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
 Ośrodek Naukowo-Konserwatorski
 Pracownia Archeologiczna w Poznaniu

Badania prowadził mgr Andrzej Krzyszowski (autor sprawozdania) przy współpracy mgr Magdaleny Jarmuły. Finansowane przez EuRo-Pol Gaz SA w Warszawie. Pierwszy sezon badań. Obozowisko z okresu paleolitu i mezolitu, osada kultury łużyckiej z okresu brązu, punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza (faza E-F).

Badania wykopaliskowe o charakterze ratowniczym podjęto w związku z planowaną w tym miejscu budową nitki gazociągu tranzytowego z Rosji do Europy Zachodniej. Założono wykop o wymiarach 175 x 13 m, eksplorując łącznie powierzchnię 2275 m². Na podstawie wstępnej klasyfikacji materiału źródłowego w zakresie funkcji i chronologii odkryto na omawianym stanowisku w sekwencji kulturowej następujące jednostki archeologiczne:

1. Obozowisko z okresu paleolitu (i prawdopodobnie również z okresu mezolitu), do którego zakwalifikowano zdecydowaną większość spośród liczącego łącznie 594 sztuki zbioru przedmiotów krzemienno-wiązać. Z charakterystycznych dla tego okresu form krzemieni można m.in. wymienić rdzenie wiórowe dwupiętowe, drapacze, półtylczaki, narzędzia zębate i liściaki. Część zbioru krzemienno-wiązać cechuje się nadto znacznym spatynowaniem powierzchni. Materiały te można wstępnie datować w przedziale 9-7 tys. lat p. n. e. Ta jednostka kulturowa nie jest reprezentowana przez żaden z odkrytych obiektów nieruchomych.
2. Osada ludności kultury łużyckiej reprezentowana przez 23 obiekty nieruchome, których wstępny podział funkcjonalny przedstawia się następująco: 2 dolki postłupowe, 18 jam, jama-piwniczka, 2 paleniska. Materiał ruchomy tej jednostki kulturowej stanowi mocno rozdrobniona ceramika, odkryta głównie w II warstwie naturalnej, w łącznej liczbie 5341 sztuk. Poza ceramiką wyróżniono 15 grudek polepy i 9 fragm. kości. Na podstawie powyższych źródeł, w tym niestety nielicznych o cechach dystynktywnie chronologicznych (krawędzie i fragm. ornamentowane ceramiki, grocik krzemienno-wiązać), można wstępnie określić czas użytkowania tej osady na epokę brązu, jednak bliższą chronologię będzie można ustalić dopiero po szczegółowej analizie materiału.
3. Punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza wydzielony na podstawie zbioru

kilkudziesięciu fragm. ceramiki, zarejestrowanych wyłącznie luźno w I-II warstwie naturalnej. Na podstawie zanotowanych na ceramice wątków ornamentacyjnych można ją wstępnie datować na fazę E-F wczesnego średniowiecza w Polsce. Nie odkryto obiektów nieruchomych z tego okresu.

Dokumentacja i materiały są przechowywane w Ośrodku Naukowo-Konserwatorskim PP PKZ w Poznaniu.

Żółwin, st. 29
gm. Międzyrzecz, woj. gorzowskie
AZP 51-15/120

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Gorzowie Wlkp.

Badania wykopaliskowe na trasie gazociągu prowadził Edward Krause. Osada kultury świderskiej, obozowisko postmaglemoskie, osada łużycka i wczesnośredniowieczna. Ślady osadnictwa kultury hamburskiej?, ślady osadnictwa neolitycznego, wczesnobrązowego, późnośredniowiecznego i nowożytnego.

*Literatura: *Archeologiczne badania...*, s. 316-364.

Żółwin, st. 30, gm. Międzyrzecz, woj. gorzowskie — patrz: środkowa i późna epoka brązu

NEOLIT

Brodziszewo, st. 35, gm. Szamotuły, woj. poznańskie — patrz: środkowa i późna epoka brązu

Dacharzów, st. 1
gm. Wilczyce, woj. tarnobrzeskie
AZP 88-72/10

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
Oddział w Tarnobrzegu
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadzili dr H. Taras (KA UMCS w Lublinie) i mgr M. Florek (PSOZ w Tarnobrzegu). Finansowane przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Państwową Służbę Ochrony Zabytków w Tarnobrzegu i Fundację „ARS” w Tarnobrzegu. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko i osada kultury pucharów lejkowatych, zespół sepulkralny kultury trzcinieckiej.

W 1995 r. kontynuowano rozpoznawanie dużego kopca. W ciągu dwóch sezonów przebadano łącznie powierzchnię 625 m², odkrywając zespół sepulkralny kultury trzcinieckiej. W centrum kopca odsłonięto dwie prostokątne, stykające się dłuższymi bokami komory kamienne (obiekt 1), zbudowane z płyt i bloków miejscowego wapienia muszlowego. Komory zorientowane były w przybliżeniu wzdłuż osi północ-południe, z niewielkim odchyleniem w kierunku zachodnim. Większa komora, o wewnętrznych wymiarach 5 x 2 m, wkopana była w całość. Jej płaskie dno znajdowało się ok. 100 cm poniżej pierwotnego poziomu otaczającego ją terenu. Na dnie komory wzdłuż wszystkich czterech ścian znajdował się rodzaj odsadzki wykonanej z płaskich, dość regularnych płyt kamiennych o wysokości ok. 8-10 cm i szerokości ok. 15-20 cm. Na kamieniach odsadzki wsparte były deski